

Riigikogu majanduskomisjon
Riigikogu keskkonnaministeerium
Majandus- ja kommunikatsiooniministeerium
Kliimaministeerium

05. 04.2024

Seisukoht seoses Elektrilevi ettepanekutega metsaseaduse ja looduskaitseaduse muutmiseks ja ettepanek alternatiivse lahenduse kasutamiseks

Elektrilevi on 20.03.2023 saatnud Riigikogu majanduskomisjonile ettepanekud metsaseaduse ja looduskaitseaduse muutmiseks. Kuna ennekõike metsaseaduse muudatused puudutavad otseselt erametsaomanike õigusi elektriliinide kaitsevööndites tehtavate tööde osas esitab Eesti Erametsaliit Elektrilevi seisukoha osas käesoleva arvamuse.

1. Probleemid suhtlemisel erametsaomanikega

On meeldiv lugeda Elektrilevi tõdemust, et Elektrilevi lähtub liinikoridoride hooldamisel ja laiendamisel majandus- ja taristuministri 25.06.2015 määrusest nr 73. Paraku on Eesti Erametsaliit kogenud praktikas mitmete metsaomanike pahameelt, kuna Elektrilevi ei järgi nimetatud määruses toodud maaomanike teavitamiskohustust, liinikoridoris raiutud metsamaterjali kokkuveo teostamise kohustust ja/või kohustust leppida enne raiet metsaomanikuga kokku metsamaterjali järkamismõõtudes. Oleme nii need probleemid kui ka puudused seoses liinitrassi koridorides tehtavate raiete kohatise halva kvaliteediga tõstatanud kohtumistel Elektrilevi juhatusega. Kuigi probleeme on tunnistatud, on kokku lepitud lahendused jäänud Elektrilevi poolt enamjaolt ellu viimata. Nii näiteks on ühe lahendusena leitud, et metsaomanikud, kes on ise huvitatud liinikoridoride hooldamisest ning omavad selleks piisavat professionaalsust (ennekõike metsaettevõtjatest metsaomanikud) võiksid liinitrassi hooldustööd ise teha. Metsaomanike hulgas on tehtud ka vastav huvide kaardistamine ning esitatud Elektrilevile andmed maaüksustest, millel omanikud oleks ise valmis liinitrasside hooldamiskohustust täitma. Paraku on lahendus praktikas jätkuvalt kasutusele võtmata.

Nõustume Elektrilevi seisukohaga, et metsaomanike motivatsioon esitada raadamiseks metsateatis võib olla madal. Eriti kahaneb metsaomanike valmisolek metsateatise esitamiseks pärast seda, kui alates 01.07.2024 on metsaomanik kohustatud metsateatise esitamise eest tasuma riigilõivu 30 eurot. Samas leiame, et **metsateatise esitamiskohustuse kaotamisega väheneks Elektrilevi jaoks veelgi vajadus metsaomanikega suhtlemiseks**. Kuigi enamjaolt metsaomanikke liinikoridori raietöödest teavitatakse, esineb ka juhtumeid töödest mitteteavitamisest. Enamgi on praktikas aga soovimatust täita ülalviidatud määrust metsamaterjali järkamismõõtude ja ladustamiskoha metsaomanikuga kokku leppimise osas. Siit tulenevalt on käesoleval hetkel raske toetada Elektrilevi ettepanekuid, mis veelgi vähendaks nende poolset suhtlemist metsaomanikuga. Kui Elektrilevi

ettepanekut toetada, siis ainult tingimusel, et metsateatist esitamata võib liiniomanik raie teha nendel juhtudel, kui metsaomanik on kinnitanud, et ei soovi metsamaal liinikoridori hooldustööd ise teha.

Elektrilevi on teinud ka ettepanekud määruse nr 73 muutmiseks. Kuna tehtud muudatusettepanekud sisaldavad võrreldes määruse praeguse regulatsiooniga metsaomanike õigusi kitsendavaid mõtteid, palub Eesti Erametsaliit majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumil kaasata meid määruse muudatuste ettevalmistamise protsessi. Praegusel juhul püüab Elektrilevi enda suutmatust leppida metsaomanikega kokku metsamaterjali järkamismõõtudes ja ladustamise asukohas lahendada sellega, et määrusest võetakse Elektrilevi vastavaks tegevuseks kohustavad sätted välja. Selline lähenemine on erametsaomanike jaoks vastuvõetamatu.

2. Lahendus Elektrilevi poolt tõstatatud probleemile

Nõustume, et arvestatav hulk jaotusvõrgu rikestest on põhjustatud puude või okste langemisest liinidele, mis tähendab, et kaitsevööndis kasvavad puud on suured rikkeallikad. Kohtumistel Elektrileviga oleme tõstatanud küsimuse, kuivõrd oleks võimalik metsavahelistel aladel paljasjuhet asendada õhu- või maakaabliga. Lisaks liinide paremale kindlusele annaks see ka võimaluse paigaldada tehniline lahendus, mis pakub võimaluse kiire andmeside tagamiseks maapiirkondades (madalpinge liinidega on seda osaliselt tehtud). Meile on selgitatud, et mõlemad lahendusvariandid oleks äärmiselt kulukad. Kuigi on mööndud, et optimaalseim lahendus võiks olla paljasjuhtmete asendamine õhukaabliga, on selle lahenduse kasutusele võtmine edenenud liigselt tagasihoidliku tempoga. Jätkatakse küll õhukaablite paigaldamisega tiheasutusaladele, kuid metsamaa osas ei ole lahendus laialdast kasutust leidmas. Meile suuliselt esitatud seisukohtade kohaselt on aga kuluarvestus tehtud ainult hetkekulusid ja investeerimisvõimekust arvesse võttes. Mitmed kaasnevad kulud/tulud on jäänud tähelepanu alt välja. Näiteks on metsamaal paiknevate paljasjuhtmete asendamisel õhukaabliga jäetud kalkulatsioonides arvestamata järgmiste aspektidega:

1. Ühiskonnale täiendavast metsamajandusest saamata jääv tulu ehk **arvestatud ei ole tuluga, mida riik võiks saada, kui praegu pelgalt liinikoridoride nõ lageda maana hoitav maaressurss saaks kasvatada metsa**

Rahvusvahelise audiitorfirma Ernst&Young uuringu kohaselt lõi metsa- ja puidusektor 2021.a. 1 miljoni tihumeetri puidu töötlemisel 264,7 miljonit eurot lisandväärtust ning sektori panusel loodi 787 miljoni euro väärtuses maksutulu (sh otsene, kaudne, kaasnev mõju), mis moodustas 8,8% kogu Eestis loodavast maksutulust¹.

Metsas paikneb ca 20 000 km ulatuses Elektrilevi poolt hallatavaid õhuliine. Liinikoridoride oluliselt kitsamaks muutmine vabastaks märkimisväärselt maad metsakasvatuseks, mis saaks tulevikus pakkuda tulu nii metsaomanikele kui riigile.

2. Raadamise negatiivse mõju vähenemine kliimaeesmärkide täitmisele

Eesti on LULUCF-i reeglistiku raames võtnud maakasutussektorile kaelamurdvad kohustused tagada aastaks 2030 süsiniku sidumine tasemel 2,5 miljonit tonni Co₂. Ükskõik mis eesmärgil raadamine teostatakse, arvestatakse see igal juhul maakasutussektoris süsiniku

¹ Vt. Metsa- ja puidusektori sotsiaalmajandusliku mõju analüüs. Kättesaadav: https://empl.ee/wp-content/uploads/2023/03/EMPL_2022_Metsa-ja-puidusektori-sotsiaalmajandusliku-moju-analuus.pdf

heitmise poolele, mille vastukaaluks tuleb astuda samme süsiniku sidumiseks. Euroopa kliimapoliitika kohaselt töötab raadamine otseselt vastu kliimaeesmärkide saavutamisele, mistõttu peab riiklik poliitika olema suunatud raadamiste tuntavale vähendamisele. Kitsamad liinikoridorid nõuavad väiksemat raadamist.

3. Elurikkuse hoidmine

Ilmselt ei aita kunstlikult lagedana hoitavad alad kaasa elurikkuse suurendamisele. Kitsamad liinikoridorid võimaldaks suuremas mahus metsakoosluste teket ja aitaks seeläbi kaasa elurikkuse paremale hoidmisele meie metsamaal.

4. Pingete vähendamine maaomanike ja liinivaldaja vahel

Kitsamad liinitrassid tähendavad oluliselt väiksemas mahus trassiraiet, mistõttu väheneb ka riive maaomanike omandiõiguse teostamisele ja vähenevad konfliktolukorrad Elektrilevi ja maaomanike vahel.

Lähtudes eeltoodust teeb Eesti Erametsaliit ettepaneku õigusaktide tasandil määratleda prioriteedina asendada metsamaal paiknevad paljasjuhtmed õhukaabliga.

Lugupidamisega,
Jaanus Aun
Eesti Erametsaliit
tegevjuht

